

Samlerens dom:

»Mange vigtige oplysninger finder ikke vej til videnskabelige værker«

Dines Bogø har samlet over 400 vidneudsagn fra besættelsestiden og har hjulpet mange historikere med oplysninger. Han er også optaget af historiske begivenheder som dobbeltmordet på Peter Bangsvej.

Af Bent Blüdnikow
bebl@berlingske.dk

Dines Bogø er en samler. Da han var ung, samlede han på technobiler. Senere slog han sig på telefonapparater. »Jeg havde 180 gamle telefonapparater, vel nok måske Amagers største samling,« siger Dines Bogø. En historisk interesse gjorde, at han begyndte at interessere sig for besættelsestiden og begyndte at indsamle vidnesbyrd fra frihedskæmpere og deres familier. Det er gennem årene blevet til cirka 400 vidneudsagn, som Dines Bogø har nedskrevet.

Sammen med vidneudsagn er der også kommet fotografier til, som illustrerer sider af modstandskampen, men Dines Bogø har også udstrakt sin kildeindsamling og har interesseret sig for det meget omtalte dobbeltmord på Peter Bangs Vej i 1948.

Den omfattende kildeindsamling har ikke

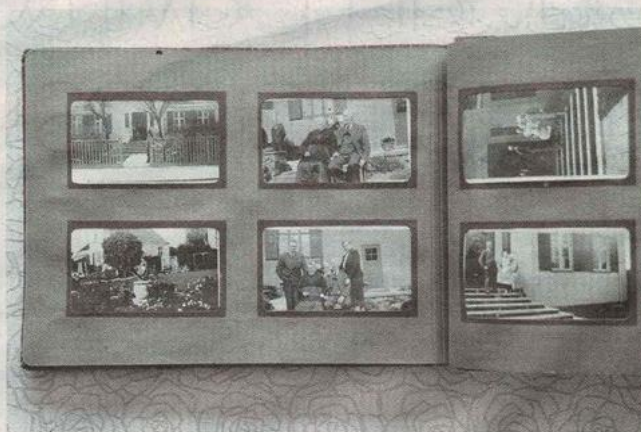
resulteret i mange bøger, men Dines Bogø har hjulpet en række historikere med oplysninger om frihedskæmperne og deres familier. Peter Birkelund, der har skrevet vægtige værker om frihedskæmpergruppen Holger Danske, siger, at »i forbindelse med mine undersøgelser af forskellige modstandsgrupper i København har jeg fået god hjælp af Dines Bogø, som har en stor viden om netop den københavnske modstand.«

Og Niels-Birger Danielsen, der har skrevet en biografi om gestapochefen Hans Heinz Hoffmann og senest et værk i fire bind om frihedskæmperne, siger: »Dines Bogø har hjulpet mig meget med fotos og researchoplysninger. Han er især god på alt, hvad der drejer sig om fysiske forhold: adresser, bygninger mv. Jeg fik især meget fra ham under arbejdet med mine bøger om gestapochefen Hoffmann, »Gestapochefen« (2011, skrevet sammen med Suzanne Wøwern Rasmussen) og den tyske leder Werner Best: »Werner Best« (2013).

Hvordan kom du på ideen med at indsamle vidnesbyrd fra besættelsestiden?

»Jeg er årgang 1944 og lyttede selvfølgelig meget til, hvad mine forældre talte om, og jeg havde en storebror, der var ti år ældre, som også snakkede meget om besættelsen og modstandskampen. Han var dog ikke involveret i modstandskampen personligt, men kendte venner, der havde været det. Men det var ikke bare historien som sådan, der pirrede mig, men specielt, når jeg fornemmede, at det ikke var den fulde sandhed eller noget, der lød mærkeligt. Så ville jeg finde ud af, hvad der lå bag.«

Hvad var din baggrund?

Dines Bogø har interesseret sig for dobbeltmordet på Peter Bangsvej, som ifølge ham har trådt tilbage til krigen. Her ses de senere myrdede, Inger og Vilhelm Jacobsen, med familie i haven på Carl Fellbergs Vej på Frederiksberg, hvor de boede, inden de i 1942 flyttede til Peter Bangs Vej 74. Foto: Mathias Eis

»Jeg voksede op i Gentofte, og Privatbanken havde en jubilæumsfilial i Gentofte. Jeg søgte ind i 1962 som bankelev. I 3½ år var jeg på Frederiksberg. Der fik jeg min uddannelse og lærte alt om bankforretninger og kom så ind i edb-afdelingen, og efter min soldatertid, hvor jeg blev uddannet som telegrafist, fortsatte jeg i Privatbankens it-afdeling og blev program-mør.«

Og der blev du i dit professionelle liv?

»Ja, efter 42 år sluttede jeg i Privatbanken, som fusionerede med Unibank, senere Norddea.«

Begyndte du allerede som ung bankmand at interessere dig for historien?

»Ja, faktisk og jeg havde en speciel interesse for de mange fæstningsanlæg, som man havde lavet op til Første Verdenskrig, så jeg kom ind i Gentoftes historiske-topografiske selskab og gik med på byvandring, og jeg er stadig interesseret i fæstningshistorie, militærhistorie og Gentoftes historie. Men det var særligt spændende mennesker, der havde noget interessant at fortælle om danmarkshistorien, som tiltrak min opmærksomhed, og så begyndte jeg at skrive ned, hvad de fortalte.«

Så du begyndte tidligt at indsamle vidneudsagn, men tog det altså ikke på bånd?

»Nej, det var skriftlige noter, og ofte vendte jeg tilbage til folk for at få dem til at uddybe visse emner. Lene (hustru) og jeg flyttede til Dragør i 1960'erne, og der var stadig mængder af gode historier om besættelsestiden, som ikke var fortalt. Jeg læste alt, hvad jeg kunne, om besættelsestiden, men jeg var ikke typen, der samlede på genstande, som andre gør. Men jeg blev klar over, at der var mængder af spændende historier, som ganske almindelige mennesker havde oplevet, så jeg snakkede med folk om, hvad de havde oplevet.«

Kan du give et eksempel, hvad du talte med folk om?

»Ja, vores nabo i Gentofte hed Jacobsen, og da 29. august 1943 kom, skulle han arresteres, fordi han var højtstående officer. Men han var ikke hjemme, da nazisterne kom, så de arresterede hans nabo til den anden side, der også hed Jacobsen. Han blev hurtigt sluppet fri, men den slags episoder syntes jeg var interessante. Jeg samtalede med folk og noterede ned,

og jeg startede særligt efter, at vi var flyttet til Dragør. Men jeg interesserede mig også for Storkøbenhavn og har snakket med folk fra hele København.«

Nu samlede du jo ikke genstande ind, men der kom vel i forbindelse med dine samtaler alligevel noget ind?

»Ja, efterhånden kom der også genstande og billeder ind, men det var ikke mit primære mål. Jeg har bidraget til en række historikers bøger med oplysninger, og så har jeg afleveret oplysninger og billeder til museer. Jeg var frivillig på Frihedsmuseet og havde samarbejde med den daværende billedarkivar Leif Rosenstock, som jeg gav en hel del fotografier og var med til at identificere personer og steder på.«

Dines Bogø har også fået vidneudsagn ind om de mere kendte folk fra besættelsestiden. Således har han indsamlet vidneudsagn fra familien til de berømte frihedskæmpere Flammen (Bent Faurshou Hviid) og Citronen (Jørgen Haagen Schmith). Han har endvidere samlet materiale ind om en kvinde, der befandt sig i besættelsestidens gråzoner, Ketty Selmer, der havde kontakter til både frihedskæmpere og nazister, og hvis aktiviteter stadig er omgærdet med en vis mystik.

Jeg forsøgte gennem offentligt tilgængelige kilder at finde familier til for eksempel både Flammen og Citronen, og det lykkedes med en energisk indsats i en hel del tilfælde. Således fik jeg et fotografi af den villa på Jægersborg Alle 184, hvor Citronen efter skudkamp med nazisterne døde. Huset blev sprængt i luften. Flammens familie fortalte mig, at Flammen var en formidabel skytte og havde

Dines Bogø har talt med 400 vidner fra besættelsestiden. I den forbindelse har han modtaget mange fotografier og billedalbums. Foto: Mathias Eis

»Men det var ikke bare historien som sådan, der pirrede mig, men specielt, når jeg fornemmede, at det ikke var den fulde sandhed eller noget, der lød mærkeligt.«

DINES BOGØ, SAMLER

Kulturskatte

Vores historie findes ikke kun på museer. Mange danske familier har genstande, breve og fotografier, der ikke blot fortæller om familiehistorien, men også er et stykke danmarkshistorie. I denne serie opsøger Bent Blüdnikow danske familier med historiske kulturskatte.

været marinesoldat på Middelgrundsfortet. Der fik han en skyttepræmie, og familien havde præmien i form af et sølvbæger stående derhjemme, som jeg fik et fotografi af, og jeg fik også et fotografi af ham som marinesoldat,« siger Dines Bogø.

Flammen og Citronen og Selmer

I filmen »Flammen og Citronen« fra 2008 optræder Ketty Selmer, og i filmen er det hende, der stikker Flammen. Hun spilles af Stine Stengade. Filmen blander bevidst Ketty Selmerskikkelsen med dele af Jane Horneys historie. Ketty Selmer var en af besættelsestidens kendte dristige damer, og hun var både skribent, danserinde og model. Hun var en god bekendt af flere danske frihedskæmpere, herunder Flammen, men hun var også tæt på den tyske gestapochef Karl Heinz Hoffmann og sandsynligvis dennes elskerinde. Privat dannede Ketty Selmer par med den britiskfødte jazzsangerinde Diana Miller. Ketty blev ikke anholdt efter krigen.

Hvorfor interesserede du dig så meget for Ketty Selmers historie?

»Det var vel det, at hendes liv var et mysterium, og man ikke vidste, hvilken rolle hun spillede. Hun var en farverig dame, der færdedes i det københavnske natteliv og havde forbindelse til både Flammen, den københavnske politimand Wilhelm Leifer og gestapochef Hoffmann. Det var en gråzone, men det er intet bevis for, at Ketty Selmer stak Flammen, og i dag er jeg overbevist om, at hun ikke gjorde det. Fra Selmers omgangskreds fik jeg oplysninger og fotografier. På min hjemmeside ligger der materiale fra min undersøgelse af Ketty Selmer,« fortæller Dines Bogø.

Mystiske sager og uluste mordsager interesserer dig meget, som for eksempel det såkaldte dobbeltmord på Peter Bangs Vej. Det var det mord på Vilhelm Jacobsen og hans hustru i 1948, der muligvis havde at gøre med forhold under besættelsen?

»Jacobsen var ansat som kontorchef i firmaet Carl Holten / English House, der havde en række lyssky handler under besættelsestiden. Det var et værnemagerfirma i stor stil, og firmaet var involveret i salg af våben til krigsførende magter, og i mine øje er det den rygende pistol. Her vi finder årsagen til mordet på ham og hans hustru. I dag er jeg overbevist om, at mordet på ham havde tråde tilbage til firmaets handler under krigen og våbensalg. Jeg har haft adgang til sagens arkivalier i Rigsarkivet, og på min hjemmeside ligger der et stort materiale om sagen.«

Så hvem skulle slå ham ihjel?

»Efter min mening var der kredse højt oppe i samfundet, som havde interesse i at lukke munden på ham, men jeg vil ikke afsløre alt.«

Bliver det for konspiratorisk?

»Alt er ikke dokumenterbart, og man finder ikke nødvendigvis sandheden i fine historiske bøger med en masse videnskabelige noter, men i udsagn fra mennesker, der har været tæt på begivenhederne. For mange vigtige oplysninger finder ikke vej til videnskabelige værker.«